7.9.2026

Hallintovaliokunnalle

Valtiovarainministeriön asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain, tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain sekä turvallisuusselvityslain 18 ja 48 §:n muuttamisesta (HE 85/2026 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitussa asiassa. Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Tausta

Tietoturvallisuuden ja varautumisen arvioinnilla selvitetään säädettyjen ja riskiarvioinnin perusteella valittujen vaatimusten täyttymistä tietojärjestelmissä, tietoliikennejärjestelyissä ja turvallisuuskriittisissä tuotteissa. Julkisen hallinnon tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnin keskeinen sääntely, viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annettu laki (1046/2011) jäljempänä *arviointilaki*, sekä tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annettu laki (1045/2011) jäljempänä *arviointilaitoslaki*, on valmisteltu yli 14 vuotta sitten.

Digitalisaation edistyminen ja kehittyvät teknologiat kuten pilvipalvelut, tekoäly ja kvanttilaskenta ovat vaikuttaneet julkisen hallinnon toimintatapoihin ja menettelyihin, joilla julkisen hallinnon tietojärjestelmiä toteutetaan. Keskeistä arviointeihin liittyvää kansallista sääntelyä kuten laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019), jäljempänä *tiedonhallintalaki*, sekä turvallisuusselvityslaki (726/2014) on tullut voimaan arviointilain ja arviointilaitoslain voimaantulon jälkeen. Lisäksi tietoturvallisuuden vaatimuksenmukaisuuden arviointia koskeva EU-sääntely on lisääntynyt viime vuosina. Näiden muutosten sekä aikaisemmin tehtyjen selvitysten perusteella on tunnistettu tarve julkisen hallinnon tietoturvallisuuden ja varautumisen arviointia koskevan sääntelyn ajantasaistamiselle ja tehostamiselle.

Suomen kyberturvallisuusstrategian 2024–2035 toimeenpanosuunnitelmassa tietojärjestelmien, tietoliikennejärjestelyjen ja turvallisuuskriittisten tuotteiden tietoturvallisuuden arviointia koskevan lainsäädännön ajantasaistaminen on listattu priorisoituna toimenpiteenä. Valtioneuvoston puolustusselonteon 2024 (Puolustusministeriön julkaisuja 2024:5) tavoitetilassa Puolustusvoimilla on itsenäinen kyky tietojärjestelmien ja salaustuotteiden arviointi- ja hyväksyntätoimintaan. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman

mukaan salaustuotteiden hyväksyntäprosessia nopeutetaan, jotta kotimainen kyberteknologia saadaan nopeammin markkinoille. Suomen tavoitteena on hankkia itselleen kansainvälisiä tietoturvahyväksyntöjä myöntävän maan asema EU:ssa. Arviointilain ja arviointilaitoslain muutoksella edistetään näitä edellä mainittuja tavoitteita.

Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi arviointilakia sekä arviointilaitoslakia. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi turvallisuusselvityslakia, jota koskevat muutosehdotukset ovat teknisiä.

Arviointilain ja arviointilaitoslain soveltamisala laajennettaisiin viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnin lisäksi varautumisen arviointiin.

Arviointilakiin ehdotetaan uusia viranomaisten tietojärjestelmien arviointimenettelyjä. Nykyisten arviointiviranomaisten ja tietoturvallisuuden arviointilaitosten arviointien lisäksi arvioinnin voisi suorittaa itsearviointina tai luotettavaksi todetun yksityisen palveluntarjoajan toimesta turvallisuusluokan IV tietojen käsittelyn arviointiin saakka.

Arviointilakiin lisättäisiin valtionhallinnon viranomaisille velvollisuus arvioida tietojärjestelmänsä ja tietoliikennejärjestelynsä vähintään itsearviointeina. Kaikkien viranomaisten tulisi kuitenkin pyytää arviointiviranomaisen arviointia turvallisuusluokan I ja II tietojen käsittelylle. Lisäksi kaikkien viranomaisten tulisi pyytää arviointiviranomaisen arviointia tai hankkia tietoturvallisuuden arviointilaitoksen arviointi turvallisuusluokan III tietojen käsittelylle, ellei viranomainen riskiarvioinnin perusteella päättäisi sen olevan tarpeetonta. Voimassa olevassa arviointilaissa ei ole säädetty arviointivelvollisuuksista.

Uutena kokonaisuutena arviointilakiin säädettäisiin suomalaisille valmistajille mahdollisuus hakea Liikenne- ja viestintävirastolta arviointia ja hyväksyntää julkiseen luetteloon turvallisuuskriittisille ratkaisuille ja niiden valmistukselle. Uuden turvallisuuskriittisten ratkaisujen arviointitehtävän lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviä tarkennettaisiin tietoturvallisuuden arviointiin liittyvässä neuvonnassa ja tehtävien priorisoinnissa.

Arviointiviranomaiseksi säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston lisäksi Pääesikunnan määrätty turvallisuusviranomainen. Pääesikunnan määrätylle turvallisuusviranomaiselle säädettäisiin tehtäväksi toimia itsenäisenä ja riippumattomana arviointiviranomaisena, jolla olisi toimivalta arvioida Puolustusvoimien omia järjestelmiä ja niihin kuuluvia turvallisuuskriittisiä ratkaisuja.

Arviointilakiin lisättäisiin arviointiviranomaisten yhteistyötä, työnjakoa ja tiedonsaantioikeuksia koskevaa sääntelyä sekä säädettäisiin arviointiviranomaista avustavasta tehtävästä.

Arviointilaitoslaissa säädettäisiin yritysturvallisuusselvityksen hakemisesta, kun tietoturvallisuuden arviointilaitos hakee turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyn arvioinnin pätevyysaluetta. Lisäksi arviointilaitoslaissa joustavoitettaisiin jo hyväksyttyjen tietoturvallisuuden arviointilaitosten lisäpätevyyksien hakemista siten, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi hyväksyä lisäpätevyyden kuultuaan pätevyyden hyväksymisen kannalta keskeisiä viranomaisia.

Keskeiset vaikutukset

Arviointiviranomaiset

Ehdotetuilla Liikenne- ja viestintäviraston tehtävämuutoksilla ja -tarkennuksilla ei ole olennaisia resurssi- tai kustannusvaikutuksia. Viraston arviointi- ja neuvontatehtävät on säädetty maksullisiksi. Turvallisuuskriittisten ratkaisujen arvioinnissa käytettävissä olevat resurssit vaikuttavat kuitenkin siihen, kuinka nopeasti ja tehokkaasti Liikenne- ja viestintävirasto pystyy tukemaan valmistajia ja kuinka laajasti vastaamaan viranomaisten pyyntöihin.

Puolustusvoimien uusien arviointiviranomaistehtävien suorittamisessa voidaan hyödyntää Puolustusvoimien nykyisiä resursseja. Lisäresursseja kuitenkin tarvitaan varsinaisen arviointitoiminnan lisäksi tukeviin toimintoihin, kuten johtamiseen, oikeudelliseen osaamiseen ja hallinnolliseen tietoturvallisuuteen. Puolustusvoimat toteuttaa tarvittavien lisäresurssien kohdentamisen kehysten ja Puolustusvoimille muutoin annettavien määrärahojen puitteissa.

Arviointeja teettävät viranomaiset ja kansallinen turvallisuus

Arviointilain päivittämisellä ja arviointimenettelyjen lisäämisellä sujuvoitetaan arviointeja, parannetaan niiden saatavuutta ja selkeytetään sääntelyä.

Valtionhallinnon viranomaisille arviointilaissa ehdotettujen arviointivelvollisuuksien mukaisten arviointien toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan niille jonkin verran kustannuksia, jotka katetaan olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Arviointivelvollisuudet kuitenkin parantavat viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen turvallisuutta. Tällä on laajemmin positiivinen vaikutus kansalliseen turvallisuuteen.

Puolustushallinnon arviointitehtävän arvioidaan myös vaikuttavan myönteisesti kansallisen turvallisuuden kehittymiseen, koska Puolustusvoimien tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen arviointipalvelujen saatavuus kasvaisi ja sotilaallisen puolustuksen erityispiirteiden huomiointi arvioinneissa paranisi, mikä parantaisi järjestelmien tietoturvallisuutta ja varautumista ja nopeuttaisi järjestelmien käyttöönottoa.

Yksityiset toimijat

Ehdotetulla uudella turvallisuuskriittisten ratkaisujen arviointikokonaisuudella parannettaisiin kotimaisten turvallisuuskriittisten ratkaisujen valmistajien

liiketoiminnan mahdollisuuksia tuotteiden ja palveluiden arviointi- ja hyväksyntäprosessin kautta.

Ehdotettujen muutosten arvioidaan lisäävän arviointipalvelujen tarjontaa. Uusi mahdollisuus teettää arviointilain mukaisia arviointeja luotettaviksi katsotuilta yrityksiltä tuo uusia liiketoimintamahdollisuuksia alalla toimiville yrityksille. Arviointilaitoslakiin ehdotetut muutokset tehostaisivat tietoturvallisuuden arviointilaitosten luotettavuuden varmistamista ja joustavoittaisivat pätevyysalueiden hyväksymistä, mikä lisäisi tietoturvallisuuden arviointilaitosten liiketoimintamahdollisuuksia.

Marika Kalliotie
neuvotteleva virkamies